

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående statens avgifter för den allmänna tilläggs pensioneringen.

Andra lagutskottet har till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 504 i första kammaren av herr *Hagberg* samt nr 592 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att fr. o. m. ingången av 1962 staten icke skall vara skyldig att inbetala ATP-avgifter för de inom statsförvaltningen liksom inom de statliga affärsverken anställda».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I:504.

Gällande bestämmelser

Lagen den 28 maj 1959 om försäkring för allmän tilläggs pension, som trädde i kraft den 1 januari 1960, omfattar i princip samtliga svenska medborgare ävensom här i landet mantalsskrivna utlänningar (2 §). Även statens anställda är alltså försäkrade enligt lagen. Förmåner enligt lagen börjar utgå först år 1963. Fulla ålderspensioner kan utgå först 20 år efter ikraftträdandet.

Tilläggs pensionerna finansieras genom avgifter, vilka, såvitt gäller inkomst av anställning, erlägges av arbetsgivaren. Staten erlägger alltså avgifter till tilläggs pensioneringen för sina anställda. Avgifter har erlagts sedan ikraftträdandet.

Tilläggs pensioneringen bygger på fördelningsprincipen, vilket betyder, att de för ett år upptagna avgifterna skall täcka pensionsförpliktelsena för året. Emellertid förekommer inom tilläggs pensioneringen en betydande fondering. Denna är avsedd att vara en ersättning för det bortfall i sparande som tilläggs pensioneringen väntas medföra. Vidare har det ansetts önskvärt att framdeles kunna ta fondmedel i bruk, när antalet pensionärer blir förhållandevis stort till följd av den nuvarande ogynnsamma befolkningsutvecklingen.

Statens anställda har sedan länge haft pensionsförmåner på grund av sin tjänst. Bestämmelser om pensionering av de statsanställda finns i *statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 28 maj 1959 (SPR)*, vilket trädde i kraft den 1 juli 1959. Reglementets bestämmelser har gjorts i princip till-

lämpliga på dem som avgått med pension fr. o. m. den 1 april 1958 men får full verkan först för dem som pensioneras den 30 juni 1962 eller senare. I åtskilliga fall är de pensionsförmåner som utgår enligt reglementet bättre än de som utgår från den allmänna pensioneringen (folkpensioneringen och tilläggspensioneringen). Emellertid är det inte så, att statstjänstemännen blir berättigade till såväl de allmänna pensionerna som den statliga pensionen, utan samtliga dessa förmåner är samordnade (6 § SPR). Samordningen sker i princip enligt den s. k. bruttometoden. Den i SPR garanterade pensionsnivån utgör den s. k. bruttonivån. I första hand fylles denna ut så långt det går med folkpension och allmän tilläggspension. Vad som fattas för att bruttonivån skall uppnås utgår i form av statlig tjänstepension. Skulle summan av folkpension och allmän tilläggspension överstiga bruttonivån, erhåller givetvis pensionstagaren det högre beloppet. Samordningen reducerar inte de allmänna pensionerna utan endast den statliga.

De statliga tjänstepensionerna utbetalas över den löpande budgeten. Även denna pensionering bygger på fördelningssystemet. I motsats till den allmänna tilläggspensioneringen förekommer ingen fondering vid den statliga pensioneringen.

Det är avsett att de allmänna pensionerna och den statliga tjänstepensionen skall utbetalas gemensamt.

Motionerna

I motionerna erinras om att pensionskostnaderna för de statsanställda tidigare belastat budgeten först det budgetår då pensionerna skolat utbetalas. Det framhålles, att staten har att under många år framöver betala pensioner för sina tidigare anställda. Motionärerna gör gällande, att införandet av den allmänna tilläggspensioneringen medfört att staten skall betala avgifter för de nu anställdas framtida pensionering. Enligt deras uppfattning får staten därmed dubbla pensionskostnader. Motionärerna hävdar, att sådana avgifter inte är erforderliga för att statens pensionsutfästelser gentemot de anställda skall infrias.

Utskottet

I föreliggande motioner föreslås, att staten inte skall betala arbetsgivaravgifter till den allmänna tilläggspensioneringen.

Enligt gällande bestämmelser omfattas statens anställda av den allmänna tilläggspensioneringen och kommer därför liksom övriga anställda att erhålla förmåner från denna pensionering. De anställda är visserligen tillförsäkrade — förutom den allmänna pensionen (folkpension och tilläggspension) — statlig tjänstepension, men förmånerna är i princip samordnade på så sätt, att tjänstepensionen utgår allenast i den mån den överstiger den all-

männa pensionen. De från den allmänna tilläggs pensioneringen utgående förmånerna reducerar alltså statens utgifter för statlig tjänstepension.

Den allmänna tilläggs pensioneringen bygger på fördelningssystemet, vilket betyder att summan av de för ett år inbetalda avgifterna skall motsvara summan av de under året utgående pensionerna. I princip skall därför statens avgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen för ett visst år medföra en i stort sett motsvarande minskning av statens utgifter för tjänstepensioner under året. Emellertid sker inom tilläggs pensioneringen, i synnerhet i dess uppbyggnadsskede, en betydande fondering. Härigenom blir avgifterna — såväl statens som andra arbetsgivares — högre än vad pensionsförpliktelserna kräver.

Utskottet vill därjämte framhålla, att det för löntagarna innebär avsevärda fördelar, att den allmänna tilläggs pensioneringen omfattar även de statsanställda. På grund härav kan en statstjänsteman gå över i enskild tjänst och en i sådan tjänst anställd över i statstjänst, utan att han behöver befara att därigenom mista sin rätt till pension.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att anledning saknas att undan taga staten från skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen. Utskottet hemställer därför,

att förevarande motioner, I:504 och II:592, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1961

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, fru Carlqvist, fru Svenson, herr Birke och fröken Nordström;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Lundberg*, Rimmerfors*, Wahlund*, fröken Sandell, herr Johansson i Södertälje, fru Eriksson i Ängelholm och herr Björkman*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.